

ORATÒRIA.

L'oratoría és el gènere literari que conrea els escrits destinats a ésser pronunciats en públic (els discursos), és a dir, es tracta de l'art de parlar bé i amb eloquència; per això és un poderós instrument de persuasió.

La retòrica, per altra part, és la disciplina que estableix les normes per a elaborar un bon discurs i ser un bon orador.

L'origen de l'oratoría com a gènere literari es remunta als sofistes grecs del segle V aC., època de màxim esplendor de la democràcia a Atenes. A Roma s'instaurà amb la República, quan encara era vigent la fórmula de govern *Senatus populusque romanus* i el poble participava de la política.

Tenir el do l'eloquència i conèixer els secrets del bon parlar ajudaven a triomfar en el món romà. Qui dominava el llenguatge, s'expressava amb precisió, claredat i bellesa tenia garantit l'èxit en el Senat, el Fòrum i els tribunals. Per això i degut al caràcter pragmàtic romà, els estudis de retòrica i l'art de l'oratoría foren molt seguits i valorats a Roma.

Discurs.

Ciceró, basant-se en els retors grecs, estructurarà les diferents parts del discurs:

-*Exordium*: és introducció del tema.

-*Narratio*: és l'exposició de l'assumpte objecte del discurs.

-*Argumentatio*. Consta de dues parts: *probatio*, on s'exposen raonadament els arguments, i *refutatio*, on es rebutgen les objeccions.

-*Peroratio*: és la conclusió.

Cada una d'aquestes parts té una tècnica pròpia per tal d'aconseguir la finalitat del discurs que és *docere, delectare et mouere*, és a dir, instruir, delectar i emocionar.

L'orador, a més d'estructurar el discurs seguint les parts abans mencionades, també ha de tenir en compte les pautes que exigeix el propi procés d'elaboració. Aquestes són:

-*Inuentio*: recerca dels arguments.

-*Dispositio*: distribució dels arguments.

-*Elocutio*: art d'ornar les idees amb la sintaxi precisa.

-*Memoria*: capacitat per recordar cada dada en el seu lloc o moment apropiat.

-*Actio*: tot allò relacionat amb el moment de la pronunciació del discurs: gests, veu, èmfasi...

Oratòria a Roma.

L'exercici públic de l'oratoría fou molt conreat durant l'època republicana ja que hi havia més llibertat d'expressió que durant l'Imperi, època en què sorgiren molts tractats teòrics de retòrica i aquesta es reduí a les escoles.

Ciceró.

Marc Tul·li Ciceró (Arpinum, 106 aC – Roma, 43 aC), fill d'una família benestant de cavallers. Aviat anà a Roma on estudià lleis i oratoría. A l'edat reglamentària inicià la seva carrera política; fou qüestor, edil, pretor i cònsol. En les eleccions a cònsol (63 aC) s'enfrontà a Catilina, que resultà vençut, i com a cònsol s'encarregà de la repressió del seu intent de cop

d'estat. Defensà sempre la unió dels interessos dels senadors i dels cavallers i es mostrà contrari a les idees del partit aristocràtic, fets que el marginaren del poder durant el primer triumvirat. Milità el bàndol republicà i féu costat a Pompeu durant la Guerra Civil. La victòria de Cèsar l'obligà a fer les paus amb ell, tot i que veia en ell tendències dictatorials i imperialistes, i es dedicà a obtenir clemència per als seguidors de Pompeu. Mort Cèsar, s'enfrontà obertament a Marc Antoni, hereu dels seus ideals i ambicions. Finalment, el féu executar.

Cal tenir en compte que la principal ambició de Ciceró fou la d'ésser el primer servidor de l'Estat i que tota la seva obra fou el mitjà per aconseguir-ho. Des del punt de vista filosòfic practicà un eclecticisme d'arrel estoica.

Obra.

Conreà gairebé tots els gèneres, especialment, la retòrica, l'oratoría i la filosofia. La seva obra està presidida per l'ideal de la *humanitas*, un tret distintiu dels homes que es manifesta en el conreu de la cultura i en la disposició oberta envers els altres.

Ciceró fou admirat per la perfecció formal i fou pres com a model de llengua. Els seus ideals polítics i filosòfics foren un model lingüístic i de comportament pels humanistes.

Les seves obres a destacar segons els gèneres són:

Oratòria.

Les *Verrines* (*In Verrem, Contra Verres*): es tracta d'uns discursos contra l'exgovernador de Sicília, Verres, qui, durant el seu govern (73-71 aC) havia espoliat l'illa. Tot i que Verres comptava amb el millor advocat defensor, les evidències presentades per Ciceró foren tant grans que Verres marxà a l'exili abans que el tribunal dictés sentència. En aquests discursos Ciceró denunciava els excessos del règim oligàrquic.

Les *Catilinàries* (*In Catilinam, Contra Catilina*): es tracta de quatre discursos pronunciats durant el consolat de Ciceró (62 aC) contra Catilina, qui fou candidat al consolat amb Ciceró però en resultà perdedor i per fer-se amb el poder tramà una conspiració. Fou acusat d'incitar al cop d'estat.

Les *Filípiques* (*Philippicae*): són els discursos pronunciats entre el 44 i el 43 aC i que li causaren la mort, ja que en ells ataca violentament Marc Antoni.

Retòrica.

De oratore (*Sobre l'orador*): escrit l'any 55 aC en forma de diàleg on Ciceró exposa quina ha d'ésser la formació d'un bon orador i quins els fonaments de la retòrica.

Altres.

Escrigué diverses obres filosòfiques basades en l'estoïcisme que eren una guia per a la conducta privada i pública. En elles Ciceró expressava diferents opinions i idees extretes d'autors grecs.